ശ്രീഗർഗസംഹിതാ

അശ്വമേധഖണ്ഡഃ - ഏകാദശോഽധ്യായഃ

അശ്വമേധസ്യ അശ്വപൂജാ -

ശ്രീഗർഗ ഉവാച -
അഥ രാജാ സുധർമായാം വാസുദേവേന നോദിതഃ ..
സംസ്ഥിതാനൃത്വിജോ വവ്രേ മൂർധ്നാഽഽനമ്യ പ്രസാദ്യ ച ..1..
പരാശരശ്ച വ്യാസശ്ച ദേവലശ്ച്യവനോഽസിതഃ ..
ശതാനന്ദോ ഗാലവശ്ച യാജ്ഞവൽക്യോ ബൃഹസ്പതിഃ ..2..
അഗസ്ത്യോ വാമദേവശ്ച മൈത്രേയോ ലോമശഃ കവിഃ ..
അഹം ക്രതുർജൈമിനിശ്ച വൈശമ്പായന ഏവ ച ..3..
പൈലഃ സുമംതുഃ കണ്വശ്ച ഭൃഗൂ രാമോഽകൃതവ്രണഃ ..
മധുച്ഛംദാ വീതഹോത്രോ കവഷോ ധൗമ്യ ആസുരിഃ ..4..
ജാബാലിർവീരസേനശ്ച പുലസ്ത്യഃ പുലഹസ്തഥാ ..
ദുർവാസാശ്ച മരീചിശ്ച ഹേഽകതശ്ച ദ്വിതസ്ത്രിതഃ ..5..
അംഗിരാ നാരദശ്ചൈവ പർവതഃ കപിലോ മുനിഃ ..
ജാതൂകർണ്യോ ഹ്യുതഥ്യശ്ച സംവർതശ്ച മൃഗീസുതഃ ..6..
ശാംഡില്യഃ പ്രാഡ്വിപാകാശ്ച കഹോഡഃ സുരതോ മനുഃ

..
കചഃ സ്ഥൂലശിരാശ്ചൈവ സ്ഥൂലാക്ഷഃ പ്രതിമർദനഃ
..7..
ബകദാൽഭ്യശ്ച കൗംഡിന്യോ രൈഭ്യോ ദ്രോണഃ
കൃപസ്തഥാ ..
പ്രകടാക്ഷോ യവക്രീതോ വസുധന്വാ ച മിത്രഭൂഃ ..8..
അപാംതരതമോ ദത്തോ മാർകംഡേയോ മഹാമുനിഃ ..
ജമദഗ്നിഃ കശ്യപശ്ച ഭരദ്വാജശ്ച ഗൗതമഃ ..9..
അത്രിർമുനിർവസിഷ്ഠശ്ച വിശ്വാമിത്രഃ പതംജലിഃ ..
കാത്യായനിഃ പാണിനിശ്ച വാല്മീക്യാദ്യാശ്ച ഋത്വിജഃ
..10..
പൂജിതാ യാദവേംദ്രേണ പ്രസന്നാസ്തേഽഭവന്നൃപ ..
തതഃ സർവേ ഋത്വിജശ്ച നൃപമൂചൂർനിമംത്രിതാഃ ..11..
മുനയ ഊചുഃ -
ഉഗ്രസേന മഹാരാജ സുരാസുരനമസ്കൃത ..
യജ്ഞം കൃഷ്ണസ്യ കൃപയാ കുരു സോഽപി ഭവിഷ്യതി
..12..
ഇതി തേഷാം വചഃ ശ്രുത്വാ പരിതുഷ്ടാഖിലേംദ്രിയഃ ..
സർവാന്വൈ ക്രതുസംഭാരാനാജഹാരാംധകേശ്വരഃ
..13..
തതഃ കൃഷ്ട്വാ യജ്ഞഭൂമിം വിപ്രാഃ കനകലാംഗലൈഃ ..
പിംഡാരകേ യഥാന്യായം ദീക്ഷായാം ചക്രിരേ നൃപമ്
..14..
ചതുര്യോജനപര്യംതം വിലിഖ്യ ബഹുശോ മഹീമ് ..
യജ്ഞസ്യാർഥേ നൃപസ്തത്ര രചയാമാസ മംഡപാൻ
..15..
യോനിമേഖലയാ യുക്തം മധ്യകുംഡം വിധായ ച ..
തസ്മിന്വൈ സ്ഥാപയാമസ വിധിനാ ജാതവേദസമ്
..16..

രത്നാനേകൈർവിരചിതാം പതാകാഭിര്യുതാം സഭാമ് ..
മമ വാക്യാദ്വജ്രനാഭേ രചയാമാസ ചാഹുകഃ ..17..
അഥ ദൃഷ്ട്വാ സഭാം കൃഷ്ണോ നിജഗൗ സ്വസുതം പ്രതി
..
ശ്രീകൃഷ്ണ ഉവാച -
പ്രദ്യുമ്ന ശൃണു മദ്വാക്യം തന്നിശമ്യ കുരു ത്വരമ് ..18..
ഗത്വാ ശസ്ത്രധരൈഃ ശൂരൈര്യതേന ഹയമാനയ ..
ശ്രീഗർഗ ഉവാച -
ഇതി ശ്രുത്വാ ഹരേർവാക്യം പ്രദ്യുമ്നോ ധന്വിനാം വരഃ
..19..
തഥേത്യുക്ത്വാ ഹയം നേതും വാജിശാലാം ജഗാമ ഹ ..
തതഃ കൃഷ്ണേന രക്ഷാർഥം സ്വപുത്രാശ്ച ഹയസ്യ
വൈ ..20..
പ്രേഷിതാ വാജിശാലായാം ഭാനുസാംബാദയോ നൃപ ..
സ ഗത്വാ വാജിശാലായാം രുക്മിണീനന്ദനോ ബലീ
..21..
സ്വർണശൃഖ‘ഌയാ
ബദ്ധാഞ്ഛ്യാമകർണാൻസഹസ്രശഃ ..
വിലോക്യൈകം സ്വഹസ്തേന യജ്ഞയോഗ്യം
തുരംഗമമ് ..22..
പ്രഹസന്മോചയാമാസ ബംധനാന്നൃപ ലീലയാ ..
സഹയോ നിര്യയൗ മുക്തോ ശാലായാശ്ച ശനൈഃ
ശനൈ ..23..
രക്താനനോ പീതപുച്ഛ: ശ്യാമകർണോ മനോഹരഃ ..
സ്രഗ്ഭിർമുക്താഫലാനാഞ്ച ശോഭിതോ ദിവ്യദർശനഃ
..24..
ശ്വേതാതപത്രേണ യുതോ ചാമരൈഃ സമലംകൃതഃ ..
അഗ്രതോ മധ്യതശ്ചൈവ പൃഷ്ഠതശ്ച ഹരേഃ സുതാഃ
..25..

സേവംതേ ഹരിരാജം വൈ സുരാഃ സർവേ ഹരിം യഥാ ..
തഥാന്യൈ രക്ഷമാണസ്തു മണ്ഡലേശൈസ്തുരംഗമഃ ..26..
പ്രാപ്തോഽഥ മംഡപം കുർവൻഖുരക്ഷതതലാം മഹീമ് ..
നൃപോ വീക്ഷ്യാഗതം തത്ര ശ്യാമകർണം മുദാന്വിതഃ ..27..
പ്രേഷയാമാസ മാം രാജൻക്രിയാകർതവ്യതാം പ്രതി ..
സോഽഹം നൃപം ച സംസ്ഥാപ്യ രുചിമത്യാ സമന്വിതമ് ..28..
പിംഡാരകേ പ്രയോഗം വൈ കാരയാമാസ ധർമതഃ ..
നൃപശ്ചൈത്രേ പൂർണിമായാം ദീക്ഷിതോഽജിനസംവൃതഃ ..29..
അസിപത്രവ്രതം രാജൻസ ചകാര മദാജ്ഞയാ ..
അഹം തു യാദവേന്ദ്രസ്യ കുലപൂർവഗുരുർമുനിഃ ..30..
സർവേഷാം ചൈവ വിപ്രാണാമാചാര്യോ ഹ്യഭവം നൃപ ..
അഥ വിപ്ര ബ്രഹ്മഘോഷൈഃ ശ്രീകൃഷ്ണസ്യാജ്ഞയാ സ്ഥിതാഃ ..31..
സർവേ പ്രപൂജയാമാസുർഹേരംബാദീൻസുരാൻപൃഥക് ..
തതഃ സർവേ മുനിഗണാഃ സംസ്ഥാപ്യ തുരഗം നൃപ ..
കാശ്മീരചന്ദനേനാപി പുഷ്പസ്രഗ്ഭിശ്ച തംദുലൈഃ ..32..
നീരാജനാദിഭിർധൂപൈഃ സുധാകുണ്ഡലകാദിഭിഃ ..
പൂജയിത്വാ ഹയം ഭൂപം ദാനാർഥേ തു ഹ്യനോദയൻ ..33..
തതഃ ശ്രുത്വാഽഽഹുകഃ ശീഘ്രം പൂർവം മഹ്യം ദദൗ ധനമ്

..
ഏകലക്ഷം തുരങ്ഗാണാ സഹസ്രം ഹസ്തിനാ തഥാ
..34..
ദ്വിസഹസ്രം രഥാനാം ച ധേനൂനാം ലക്ഷമേവ ച ..
ശതഭാരം സുവർണാനാമീദൃശീം ദക്ഷിണാം നൃപഃ ..35..
നിമംത്രിതേഭ്യോ വിപ്രേഭ്യ ഉഗ്രസേനോ നൃപസ്തതഃ ..
യഥോക്താം ദക്ഷിണാം രാജൻപ്രദദൗ താം ച ത്വം
ശൃണു ..36..
ഘോടകാനാം സഹസ്രം ച ദ്വിപാനാം ശതമേവച ..
രഥാനാം ദ്വിശതം ചൈവ സഹസ്രം ച ഗവാം തഥാ ..37..
വിംശദ്ഭാരം ച ഹേമാനാമീദൃശീം ദക്ഷിണാം പുനഃ ..
അഥാഗതേഭ്യോ വിപ്രേഭ്യോ നത്വാ രാജാ വിധാനതഃ
..38..
ഗജമേകം രഥം ഗാം ച സ്വർണഭാരം ച ഘോടകമ് ..
ഏകൈകസ്മൈ ച വിപ്രായ ദക്ഷിണാം പ്രദദൗ നൃപഃ
..39..
ഏവം കൃത്വാ തു ദാനം വൈ ലലാടേ തുരഗസ്യ ച ..
കമനീയം കുംകുമാദ്യൈഃ സ്വർണപത്രം ബബംധ ഹ
..40..
തത്രാഹമുഗ്രസേനസ്യ പ്രതാപം വീര്യമൂർജിതമ് ..
തതോഽലിഖം സഭായാം വൈ യാദവാനാം ച പശ്യതാമ്
..41..
ചന്ദ്രവംശേ യദുകുലേ ഉഗ്രസേനോ വിരാജതേ ..
ഇന്ദ്രാദയഃ സുരഗണാ യസ്യാദേശാനുവർതിനഃ ..42..
സഹായോ യസ്യ ഭഗവാഞ്ശ്രീകൃഷ്ണോ ഭക്തപാലകഃ
..
അസ്തി വൈ ദ്വാരകാപുര്യാം തദ്ഭക്ത്യാ
നിവസൻഹരിഃ ..43..
തദ്വാക്യാദ്ധയമേധം സ ഉഗ്രസേനോ നൃപേശ്വരഃ ..

ചക്രവർതീ ഹഠാദ്യജ്ഞം സ്വയശോ്ര്ഥേ കരോതി ഹി
..44..
മോചിതസ്തേന തുരഗോ ഹയാനാം പ്രവരഃ ശുഭഃ ..
തദ്രക്ഷകഃ കൃഷ്ണപൗത്രോ്നിരുദ്ധോ വൃകദൈത്യഹാ
..45..
ഗജാശ്വരഥവീരാണാം സേനാസംഘസമന്വിതഃ ..
രാജാനോ യേ കരിഷ്യംതി രാജ്യം കൗ ശൂരമാനിനഃ ..46..
തേ ഗൃഹ്ണംതു യജ്ഞഹയം
സ്വബലാത്പത്രശോഭിതമ് ..
തം മോചയതി ധർമാത്മാ ഗൃഹീതം ച ഹയം നൃപൈഃ
..47..
സ്വബാഹുബലവീര്യേണാനിരുദ്ധോ ലീലയാ ഹഠാത് ..
തസ്യാന്യഥാ ച പദയോഃ പതിത്വ യാംതു ധന്വിനഃ ..48..
ഇതി പത്രേ ച ലിഖിതേ ദഘ്മുഃ ശംഖാന്യദൂത്തമാഃ ..
കാംസ്യതാലമൃദംഗാദ്യാ നേദുർഭേര്യശ്ച ഗോമുഖാഃ ..49..
മംഗലാനി ചരിത്രാണി ശ്രീകൃഷ്ണബലദേവയോഃ ..
ഗംധർവാസ്തത്ര ഗായംതി നനൃതുരപ്സരസോ മുദാ
..50..
അഥാനിരുദ്ധം തുരഗസ്യ പാലനേ
ഭൂത്വാ പ്രസന്നഃ കില കാർഷ്ണിനന്ദനമ് ..
സമാദിദേശാച്യുതമേവ സംസ്ഥിതം
യദൂത്തമാനാമധിപസ്യ പശ്യതഃ ..51..

ഇതി ശ്രീഗർഗസംഹിതായാം ഹയമേധചരിത്രേ
സുമേരൗ ഹയപൂജനം നാമൈകാദശോ്ധ്യായഃ ..11..

ഹരിഃ ഓം തത്സച്ഛ്രീകൃഷ്ണാർപണമസ്തു ..

GO TOP